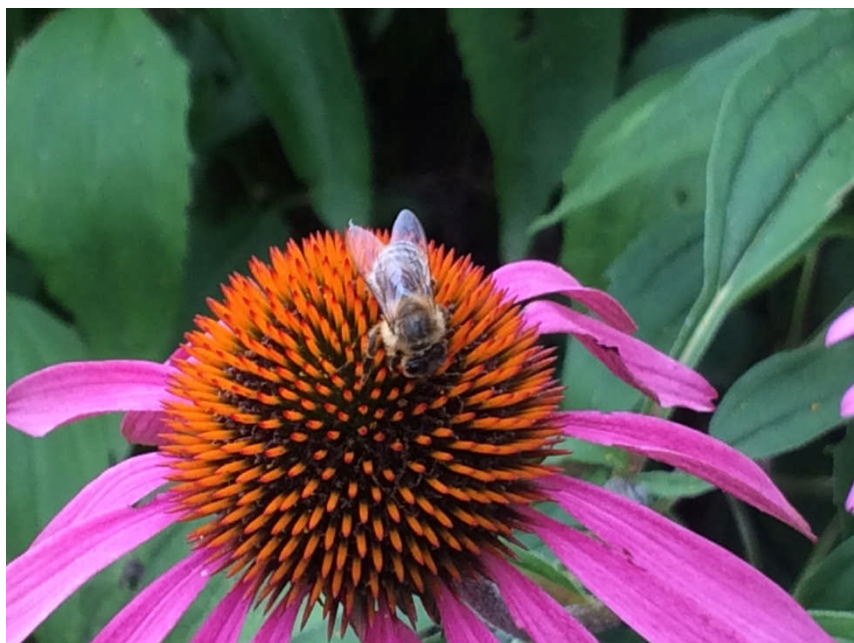

PROGRAM UKREPOV NA PODROČJU ČEBELARSTVA V OBDOBJU 2020-2022

Januar 2022

Program ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji za obdobje 2020 – 2022 je pripravila delovna skupina, ki jo je imenoval minister 3. 9. 2018 s sklepom št. 024-16/2018.

Program ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji za obdobje 2020 – 2022 je s sklepom št. 33003-10/2019 z dne 14. 3. 2019 sprejela ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Zadnjo spremembo Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji za obdobje 2020 – 2022 je s sklepom št. 33003-10/2019/96 sprejel minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD.....	4
2.	FINANČNA SREDSTVA.....	5
3.	SPLOŠNI CILJI PROGRAMA.....	6
4.	UKREPI	6
4.1	<i>TEHNIČNA POMOČ ČEBELARIJEM IN ORGANIZACIJAM ČEBELARJEV</i>	<i>6</i>
4.1.1	Sofinanciranje čebelarstva opreme.....	6
4.1.2	Usposabljanje v čebelarstvu	8
4.1.3	Vzpostavitev čebeljakov za prenos znanja v čebelarstvu.....	8
4.1.4	Sofinanciranje didaktičnih pripomočkov organizacijam čebelarjev.....	9
4.1.5	Vzdrževanje čebeljakov za prenos znanja v čebelarstvu.....	9
4.2	<i>ZATIRANJE ŠKODLJIVCEV IN BOLEZNI ČEBEL, ZLASTI VAROZE.....</i>	<i>10</i>
4.2.1	Zatiranje škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze.....	10
4.2.2	Sofinanciranje zdravil, ki so dovoljena v ekološkem čebelarstvu za zatiranje varoje.....	11
4.2.3	Uporaba presejalnih laboratorijskih metod za ugotavljanje žarišč hude gnilobe čebelje zalege v naključno izbranih čebeljakih za učinkovitejšo sanacijo bolezni	11
4.3	<i>PODPORA LABORATORIJEM ZA ANALIZO ČEBELARSKIH PRIDELKOV.....</i>	<i>12</i>
4.4	<i>PODPORA PRI OBNOVI ČEBELJEGA FONDA V EVROPSKI UNIJI.....</i>	<i>13</i>
4.4.1	Spodbujanje osnovne odbire in menjava čebeljih matic	13
4.4.2	Subvencioniranje vzrejevalcev čebeljih matic.....	13
4.4.3	Spremljanje kakovosti matic kranjske čebele in vzreje trotov ter proučitev možnosti ohranjanja matic čez zimo	14
4.5	<i>SODELOVANJE S SPECIALIZIRANIMI ORGANI ZA IZVAJANJE PROGRAMOV APLIKATIVNIH RAZISKAV NA PODROČJU ČEBELARSTVA IN ČEBELJIH PRIDELKOV</i>	<i>14</i>
4.5.1	Karakterizacija čebeljih pridelkov.....	15
4.5.2	Vplivi ruralnega in urbanega okolja ter prehranskih virov na razvoj čebeljih družin	15
4.5.3	Optimizacija tehnologije pridelave strupa	16
4.5.4	Vzpostavitev evidence podatkov za določanje porekla medu.....	16
4.5.5	Aktivnost encimov v medu v povezavi z izvorom medu	16
4.6	<i>RACIONALIZACIJA SEZONSKE SELITVE PANJEV.....</i>	<i>17</i>
4.6.1	Racionalizacija sezonske selitve panjev.....	17
4.6.2	Podpora čebelarstvom za izvajanje pašnih redov	17
4.6.3	Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja.....	18
5.	SPREMLJANJE UČINKOVITOSTI PROGRAMA	19
6.	PRILOGA IZVEDBENE UREDBE 1368/2015	23

1. UVOD

V Sloveniji se čebelarstvu posveča posebna pozornost, kar se zrcali v celostni podpori slovenskemu čebelarstvu. Od leta 2008 naprej se uspešno izvajajo triletni evropski programi ukrepov na področju čebelarstva, vzpostavljena je javna svetovalna služba v čebelarstvu, ki skrbi za ohranitev kranjske čebele, ozavešča pa tudi širšo javnosti o pomenu čebel, izvaja se rejski program za kranjsko čebelo za katerega je pristojna Priznana rejska organizacija za kranjsko čebelo, za zdravstveno varstvo čebel pa skrbi javna specialistična veterinarska služba.

V Sloveniji imamo več kot 10.000 čebelarjev, ki čebelarijo z 195.259 čebeljimi družinami, povprečno čebelarijo s 16 čebeljimi družinami. Pridelava medu po letih precej niha in sicer v letu 2015 je znašala 2047 ton, v letu 2016 1298 ton, v letu 2017 pa le 804 ton. Zakon o živinoreji (Uradni list RS, št. 18/02) opredeljuje kranjsko čebelo *Apis mellifera carnica* kot avtohtono pasmo in določa njeno posebno varstvo. Kljub vsem podporam, ki so namenjene slovenskemu čebelarstvu, se vedno znova pojavljajo nova področja, ki zahtevajo dodaten pristop k reševanju in s tem ukrepanju.

V letu 2014 je Državni zbor Republike Slovenije sprejel Resolucijo o zaščiti kranjske čebele (Uradni list RS, št. 18/14), v kateri sta opredeljena dva ključna cilja, in sicer ohranitev pasemske čistosti kranjske čebele in ohraniti enakomerno poseljenost čebeljih družin po vsej Sloveniji. Resolucija o zaščiti kranjske čebele je osnova pri pripravi vseh nadaljnjih dokumentov na področju čebelarstva in je temelj pri sprejemanju dolgoročnih programov na področju čebelarstva. V letu 2018 sta bila sprejeta tudi Program razvoja odličnosti v čebelarstvu in Program ukrepov za zmanjšanje ogroženosti medonosnih čebel in ostalih oprasovalcev.

V Sloveniji imamo tudi Priznano rejsko organizacijo v čebelarstvu, ki je bila ustanovljena z namenom ohranitve in izboljševanja lastnosti avtohtone kranjske čebele *Apis mellifera carnica*. Rejski program obravnava strokovna področja v čebelarstvu, ki vplivajo na kvaliteto vzrejenega genetskega materiala.

Generalna skupščina Organizacije združenih narodov (OZN) je 20. decembra 2017 v New Yorku soglasno sprejela resolucijo, s katero je 20. maj na pobudo Slovenije razglasila za svetovni dan čebel. Na ta dan bo svetovna javnost vsako leto opozorjena na pomembnost ohranjanja čebel in drugih oprasovalcev, opomnjena na pomen čebel za celotno človeštvo ter pozvana h konkretnim aktivnostim za njihovo ohranjanje. V okviru pobude za svetovni dan čebel si Slovenija prizadeva, da 20. maj ne bo samo svetovni dan čebel, temveč tudi dan ozaveščanja o pogojih za delo čebelarjev in reševanju problematike preživetja čebel. Oprasovalci so zaradi sprememb v okolju vedno bolj ogroženi, zato moramo ukrepati in tako ustaviti njihovo izginjanje.

Maja 2018 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano sprejelo Program ukrepov za zmanjšanje ogroženosti medonosne čebele in divjih oprasovalcev, katerega glavna cilja sta vzpostaviti in ohraniti številčno primerne populacije medonosnih čebel ter ohraniti številčnost in pestrost populacij divjih oprasovalcev. Oprasovalci so izpostavljeni vplivom posegov človeka v okolje v obliki tehnološkega napredka, izkoriščanja naravnih virov, globalizacije in podnebnih sprememb. Najpogostejši vzroki za propad čebeljih družin in zmanjševanje vrstne pestrosti oprasovalcev so intenzifikacija kmetijstva, prekomerna uporaba pesticidov, bolezni, pomanjkanje hrane in zmanjševanje pestrosti le-te.

Nadalje je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano maja 2018 sprejelo tudi Program razvoja odličnosti na področju čebelarstva. Namen programa razvoja odličnosti je zagotoviti, da Slovenija postane pomembna država na področju razvoja znanja in inovacij v čebelarstvu, ohranjanja diverzitete kranjske čebele in biotske raznovrstnosti oprasovalcev. Temelj odličnosti so raziskave, ki so nujne za razvoj tehnologije, zdravstvenega varstva in izobraževanja. Pri tem je dobra organiziranost čebelarstva ključna za doseganje odličnosti. Za doseg odličnosti in njeno trajno ohranjanje je nujno zagotoviti stabilno in primerno financiranje bazičnih in aplikativnih raziskav, preventivnega zdravstvenega varstva in diagnostike, izobraževanja in usposabljanja strokovnjakov in čebelarjev, oblikovati program zaščite divjih oprasovalcev in vzpostaviti raziskovalno–izobraževalni center za čebelarstvo.

Na podlagi Zakona o kmetijstvu je bila oktobra 2018 ustanovljena tudi Slovenska čebelarstva akademija kot organizacijska enota Kmetijskega inštituta Slovenije. Ta mednarodna šola bo pripomogla k izboljšanju znanja na področju čebelarstva v mednarodnem prostoru in na ta način tudi prispevala k reševanju globalnih problemov – odpravi revščine in lakote v državah v razvoju. Prav tako pa je cilj Slovenske čebelarstva akademije tudi, da se poveča promocija Slovenije, slovenskega čebelarstva in turizma, izboljša zaposlitvene možnosti in izboljša ozaveščenost o pomenu čebel in opravevanja.

V Programu ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2020-2022 je delovna skupina oblikovala ukrepe na podlagi ciljev iz Resolucije o zaščiti kranjske čebele, Operativnega programa za izvedbo Resolucije o zaščiti kranjske čebele, Programa razvoja odličnosti v čebelarstvu in Programa ukrepov za zmanjšanje ogroženosti medonosnih čebel in ostalih opravevalcev z namenom, da se ohrani pasemsko čistost kranjske čebele, enakomerna in zadostna poseljenost čebeljih družin po vsej Sloveniji, zagotovi kakovost in varnost čebeljih pridelkov ter poveča stopnja samooskrbe z medom.

2. FINANČNA SREDSTVA

Ukrepi iz Programa ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2020-2022 se bodo financirali iz proračuna Evropske unije in proračuna Republike Slovenije v razmerju 50:50.

Tabela 1: Pregled skupne višine sredstev iz proračuna Evropske unije in proračuna Republike Slovenije po posameznih ukrepih v EUR.

Ukrep	Leto 2020	Leto 2021	Leto 2022
Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev	364.106	619.711,24	566.611,24
Zatiranje škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze	39.894	113.788,00	167.788,00
Podpora laboratorijem za analizo čebelarstvih pridelkov	75.000	75.000,00	75.000,00
Podpora pri obnovi čebeljega fonda v evropski uniji	130.000	161.363,36	181.363,36
Sodelovanje s specializiranimi organi za izvajanje programov aplikativnih raziskav na področju čebelarstva in čebeljih pridelkov	121.000	141.047,40	201.547,40
Racionalizacija sezonske selitve panjev	30.000	188.000,00	106.600,00
Skupaj	760.000	1.298.910	1.298.910

3. SPLOŠNI CILJI PROGRAMA

- ohraniti pasemsko čistost kranjske čebele ,
- ohraniti enakomerno in zadostno poseljenost čebeljih družin po vsej Sloveniji,
- ohraniti kakovost in varnost medu ter čebeljih pridelkov,
- povečati stopnjo samooskrbe z medom.

4. UKREPI

Zaradi epidemije korona virusa je Evropska komisija za nacionalne čebelarke programe določila odstopanje od časovnega obdobja programskega leta 2020. Na podlagi Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2020/600 z dne 30. aprila 2020 o odstopanju od Izvedbene uredbe (EU) 2017/892, Izvedbene uredbe (EU) 2016/1150, Izvedbene uredbe (EU) št. 615/2014, Izvedbene uredbe (EU) 2015/1368 in Izvedbene uredbe (EU) 2017/39 glede nekaterih ukrepov proti krizi zaradi pandemije COVID-19 je Evropska komisija določila, da se lahko ukrepi načrtovani v programskem letu 2020 izvedejo tudi po 31. juliju 2020, vendar najpozneje do 15. septembra 2020. V Sloveniji smo se skupaj s strokovnimi institucijami, ki so sodelovale pri pripravi programa odločili, da za programsko leto 2020 podaljšamo rok za izvedbo ukrepov Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev - Sofinanciranje čebelarske opreme, Racionalizacija sezonske selitve panjev in za ukrepe, ki se izvajajo na podlagi javnih naročil do 4. septembra 2020, medtem ko rok za izvedbo ukrepa Subvencioniranje vzrejevalcev čebeljih matic ostane nespremenjen.

Vsi ukrepi iz Programa ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2020-2022 bodo v programskem letu 2022, izvedeni do 31. julija 2022 in izplačani do 15. oktobra 2022.

4.1 TEHNIČNA POMOČ ČEBELARJEM IN ORGANIZACIJAM ČEBELARJEV

Čebelarstvo v Sloveniji, kljub pomembnemu razvoju v zadnjih petnajstih letih, še vedno ni dovolj konkurenčno. Za izboljšanje ekonomskih rezultatov in položaja na trgu je potrebno izboljšati zastarelo opremo in tehnologijo ter izboljšati starostno strukturo čebelarjev. Preko ukrepa Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev je omogočeno sofinanciranje pripomočkov, naprav in opreme, ki se potrebujejo v čebelarstvu ter financiranje usposabljanj o čebelarstvu. V programskem letu 2021 in 2022 se bo sofinanciralo tudi izdelavo in postavitve učnih čebelnjakov, ter didaktičnih pripomočkov organizacijam čebelarjev. V okviru tehnične pomoči čebelarjem in organizacijam čebelarjev se bodo izvajali naslednji ukrepi:

- 4.1.1 Sofinanciranje čebelarske opreme
- 4.1.2 Usposabljanje v čebelarstvu
- 4.1.3 Vzpostavitev čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu
- 4.1.4 Sofinanciranje didaktičnih pripomočkov organizacijam čebelarjev
- 4.1.5 Vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu

4.1.1 Sofinanciranje čebelarske opreme

Predmet ukrepa

Za potrebe čebelarjenja se sofinancira nakup opreme, pripomočkov in naprav, ki je opredeljena v seznamu upravičene čebelarske opreme, pripomočkov in naprav, ki je naveden v nadaljevanju. Sofinanciranje skupne vrednosti izvedenega nakupa ne sme preseči najvišje vrednosti, ki jo lahko čebelar uveljavlja v treh letih programskega obdobja 2020-2022 in ki je določena v nacionalni uredbi.

V okviru ukrepa se bo dalo večji poudarek sofinanciranju nakupatehtnic z vremensko postajo, ki mora omogočati sporočanje meritev po SMS-sporočilih ali spletni aplikaciji in ki omogoča povezovanje v sistem opazovalno napovedovalne službe medenja, katere bodo nakupila čebelarska društva. Glede na spremenljive pašne razmere v zadnjih letih, je čebelarska tehtnica

zelo pomemben pripomoček za ugotavljanje pašnih razmer in stanja v čebelji družini. Z vzpostavitvijo tehtnic z vremensko postajo in možnostjo priključitve na sistem opazovalno napovedovalne službe medenja v vsakem čebelarskem društvu, bodo lokalni čebelarji imeli podatke o dnevnih donosih na njihovem območju. Bolj kot sami pozitivni donosi pa je pomembno beleženje negativnih donosov in s tem porabo zalog hrane in pravočasno oskrbo čebeljih družin. Z vzpostavitvijo tehtnic z vremensko postajo in možnostjo priključitve na sistem opazovalno napovedovalne službe medenja se bo hkrati nadgradil še sistem obveščanja in vsak čebelar, ki bo prijavljen v sistem, bo prejel SMS sporočilo o stanju čebelje družine iz njegovega območja.

Delež sofinanciranja nakupa tehtnic z vremensko postajo, ki mora omogočati sporočanje meritev po SMS-sporočilih ali spletni aplikaciji in ki omogoča povezovanje v sistem opazovalno napovedovalne službe medenja bo za čebelarska društva lahko znašal do 100 %. V kolikor čebelarsko društvo ne bo imelo v lasti čebeljih družin bo omenjeno opremo predalo v upravljanje čebelarju, ki ima v lasti čebelje družine s tem, da bo vsa odgovornost na strani čebelarskega društva.

Seznam čebelarske opreme, pripomočkov in naprav, ki so upravičene do sofinanciranja:

- čebelji panj s testnimi vložki
- ometalnik,
- smukalnik cvetnega prahu,
- sušilnik za cvetni prah,
- točilo s pripadajočo opremo, več kategorij točil opredeliti v katalogu stroškov
- posoda za skladiščenje medu (najmanj 10 l), matičnega mlečka, cvetnega prahu, propolisa, čebeljega voska in čebeljega strupa, ki ustreza za skladiščenje hrane,
- cedilo in cedilna posoda,
- črpalka za med,
- naprava za utekočinjenje medu,
- mešalnik in mešalna palica za kremni med,
- refraktometer,
- konduktometer,
- separator medu, voska, matičnega mlečka,
- polnilna naprava za med,
- stroj za etiketiranje steklene embalaže,
- stroj za zapiranje embalaže čebeljih pridelkov,
- krožna dozirna miza,
- cisterna za homogenizacijo,
- kontrolne tehtnice za embaliranje,
- tehtnice in elektronski sistemi za nadzor čebeljih družin,
- sistemi za odkrivanje satov,
- kuhalnik voščin,
- stiskalnica za vosek – preša ali centrifuga
- topilnik voska,
- parni uparjalnik za voščine,
- kalup za vlivanje satnic,
- inkubator za shranjevanje matičnjakov,
- testni vložek,
- pripomoček za aplikacijo zdravil za zdravljenje čebel,
- hladilna komora in pripadajoča oprema,
- elektro agregat,
- ekološke satnice s certifikatom,
- oprema za krmljenje čebel,
- industrijski tiskalnik za tisk ali dotisk nalepk in označevanje gotovih izdelkov,
- transportni trak,
- v celoti avtomatizirana polnilna linija,
- naprava za pridobivanje cvetnega prahu izkopenca,
- tehtnica z vremensko postajo, ki mora omogočati sporočanje meritev po SMS-sporočilih ali spletni aplikaciji in ki omogoča povezovanje v sistem opazovalno napovedovalne službe medenja,
- tovorno vozilo (namenjeno oskrbi čebeljih družin in prevozu čebeljih pridelkov).

Cilji ukrepa

- posodobitev čebelarске opreme,
- dvig konkurenčnosti čebelarjenja,
- dvig kakovosti čebeljih pridelkov,
- zagotoviti pokritost Republike Slovenije s čebelarskimi tehtnicami z vremensko postajo in možnostjo priključitve na sistem opazovalno napovedovalne službe medenja,
- spremljanje donosa in stanja v čebelji družini,
- pravočasno ukrepanje ob ponavljajočih negativnih donosih.

Kazalnik

- število čebelarjev, ki so prejeli sredstva v okviru ukrepa,
- število čebelarskih društev, ki so prejela sredstva za nakup čebelarskih tehtnic z vremensko postajo in možnostjo priključitve na sistem opazovalno napovedovalne službe medenja.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja izvede objavljeni javni razpis in izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.1.2 Usposabljanje v čebelarstvu

Predmet ukrepa

Ukrep podpira strokovne posvete, tečaje, seminarje, predavanja, delavnice, video predstavitve, prenos znanja čebelar-čebelarju in razvoj video vsebin za učenje. Z ukrepom usposabljanje v čebelarstvu bodo predstavljene teme, ki so potrebne za doseganje zadostne usposobljenosti čebelarjev, zlasti čebelarjev začetnikov ter ohranjanje in dopolnjevanje usposobljenosti o čebelarstvu. V okviru ukrepa se bo tudi prenovil del usposabljanja, ki je namenjen čebelarjem začetnikom z namenom standardizirati kakovostno raven izvedbe tečaja. Hkrati se bo v okviru ukrepa pripravil in izvajal dodaten vsebinski sklop usposabljanj za čebelarske inštruktorje za čebelarje začetnike, ki bodo usposabljali čebelarje začetnike.

Upravičenci do pomoči

Upravičenci do pomoči so vsi, ki se vključijo v program usposabljanja o čebelarstvu.

Cilj ukrepa

- zagotavljati kakovostno, učinkovito strokovno usposabljanje o čebelarstvu.

Kazalnik

- število udeležencev usposabljanj,
- prenovljene vsebine usposabljanj,
- število vključenih čebelarskih inštruktorjev za čebelarje začetnike v usposabljanje

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.1.3 Vzpostavitev čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu

Predmet ukrepa

V okviru ukrepa Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev se bo uvedel nov ukrep za vzpostavitev čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu. Podpora v okviru ukrepa vzpostavitev čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu je namenjena izdelavi in postavitvi učnih čebelnjakov, s pomočjo katerih se bo izboljšal prenos znanja na področju čebelarstva. Na

podlagi javnega razpisa se bo postavilo nove lesene tipizirane učne čebelnjake s pripadajočo novo opremo.

Cilj ukrepa

- zagotavljati kakovostno, učinkovito praktično usposabljanje in izobraževanje o čebelarstvu.

Kazalnik

- število učnih čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja izvede objavljeni javni razpis in izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.1.4 Sofinanciranje didaktičnih pripomočkov organizacijam čebelarjev

Predmet ukrepa

V okviru ukrepa Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev se bo uvedel nov ukrep za sofinanciranje didaktičnih pripomočkov organizacijam čebelarjev. Podpora v okviru ukrepa sofinanciranje različnih didaktičnih pripomočkov organizacijam čebelarjev je namenjena kakovostnejšemu prenosu znanja do čebelarjev ter boljše ozaveščenosti o čebelarstvu. Na podlagi javnega razpisa se bo organizacijam čebelarjev, ki izvajajo usposabljanja, sofinanciral nakup didaktičnih pripomočkov potrebnih za izvedbo kakovostnih usposabljanj.

Cilj ukrepa

- zagotavljati različne didaktične pripomočke za kakovosten in učinkovit prenos znanja do čebelarjev.

Kazalnik

- število organizacij čebelarjev, ki so prejela sredstva v okviru ukrepa.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja izvede objavljeni javni razpis in izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.1.5 Vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu

Predmet ukrepa

V okviru ukrepa se bo vzdrževalo čebelnjake za prenos znanja v čebelarstvu (t. i. učni čebelnjaki), ki so bili vzpostavljeni v okviru izvajanja Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2020-2022. Ti učni čebelnjaki, ki so vzpostavljeni v javno korist, vključujejo tudi čebelje družine. Za normalno delovanje učnih čebelnjakov je potrebno izvajati različne aktivnosti, kot so pregledi čebeljih družin, kontrola zalege in zaloge hrane, skrb za čistočo, zdravljenje čebeljih družin, ustrezno vzdrževanje okolice čebelnjaka itd. Prav tako je za normalno delovanje učnih čebelnjakov potreben tudi potrošni material, kot npr.: satnice, satniki, sladkor, krmilne pogače itd.

Pogoj za upravičenca je, da poseduje čebelnjak namenjen prenosu znanja, ki je bil financiran v okviru izvajanja Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2020-2022.

Cilj ukrepa

- zagotoviti optimalno delovanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu.

Kazalnik

- število vzdrževanih čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja izvede objavljeni javni razpis in izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.2 ZATIRANJE ŠKODLJIVCEV IN BOLEZNI ČEBEL, ZLASTI VAROZE

4.2.1 Zatiranje škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze

Predmet ukrepa

V okviru tega ukrepa se bo čebelarjem nudilo:

- teoretično izobraževanje s področja zatiranja varoj
- praktične delavnice iz diagnostike napadenosti čebel z varojami in uporabe zdravil
- mreža testnih čebeljih družin za spremljanje napadenosti čebel z varojami
- raziskava vpliva izvajanja nekaterih apitehničnih ukrepov na učinkovitost zdravljenja

Rezultati dosedanjih ukrepov in raziskav s področja zatiranja varoze ter vsakodnevne izkušnje veterinarjev za zdravstveno varstvo čebel Veterinarske fakultete Nacionalnega veterinarskega inštituta (v nadaljnjem besedilu: VF NVI) pri delu na terenu kažejo, da imajo čebelarji premalo znanja s področja poznavanja bolezni varoze, terenske diagnostike napadenosti čebeljih družin z varojami, načrtovanja celoletnega integriranega programa zdravljenja in pravilne uporabe dovoljenih zdravil. To je še posebno pereče na področjih velike gostote naseljenosti s čebelami. V okviru ukrepa se bo čebelarjem nudilo teoretično in praktično izobraževanje s področja zatiranja varoj. Teoretično izobraževanje bo zajemalo poznavanje bolezni in njenega povzročitelja, praktično izobraževanje pa bo potekalo v obliki stalnih delavnic v čebelnjakih, kjer bodo prikazane metode za ugotavljanje stopnje napadenosti z varojami in pravilna uporaba zdravil za zdravljenje varoze.

Večina čebelarjev tudi ne ugotavlja stopnje napadenosti čebeljih družin kot podlage za pravočasno zagotovljeno zdravljenje. Zato bodisi prepozno pristopajo k zdravljenju, ko so družine zaradi varoze že preveč prizadete in posledično prihaja do večjih izgub čebel, bodisi zdravijo po nepotrebem, ko je število varoj še nizko, kar ima lahko negativni vpliv na čebeljo družino in čebelje pridelke. Kot pomoč čebelarjem pri spremljanju napadenosti čebeljih družin z varojami bo zato v okviru tega ukrepa vzpostavljena mreža testnih čebeljih družin na različnih lokacijah po državi. V testnih čebeljih družinah se bo redno ugotavljalo napadenost z varojami, podatki pa objavljali na spletnih straneh. Čebelarji bodo lahko preko objave na spletu spremljali napadenost v testnih družinah, kar jim bo služilo kot orientacija za ustrezno ukrepanje pri svojih čebelah, hkrati pa bo čebelarje tudi vzpodbujalo k bolj rednemu ugotavljanju napadenosti v lastnih čebelnjakih.

Za zdravljenje varoze je v uporabi več farmakološko aktivnih snovi, kot so organske kisline (oksalna, mravljična in mlečna kislina), eterična olja (timol), amitraz, kumafos in flumetrin. Varoje po večkratni uporabi istega zdravila razvijejo odpornost na večino kemijskih učinkovin, zato se vse več uporablja tako imenovano ekološko zatiranje z zdravili na osnovi eteričnih olj in organskih kislin. Odpornost na slednje aktivne snovi ni znana, velja pa, da je njihova uporaba bolj zahtevna in dovolj učinkovita le v kombinaciji s tehnološkimi prilagoditvami v načinu čebelarjenja, kar pa zahteva dodatna znanja in izkušnje. V okviru ukrepa bodo vzpostavljene testne čebelje družine, na katerih se bo raziskoval vpliv nekaterih apitehničnih ukrepov na učinkovitost zdravljenja. Pri tem bo največji poudarek namenjen proučevanju metod prekinitve zaleganja matice v kombinaciji z zdravljenjem z organskimi kislinami. Rezultati raziskave bodo neposredno vključeni v program izobraževanja čebelarjev.

Cilji ukrepa

- boljše preživetje čebel ob uporabi registriranih in dovoljenih zdravil za zatiranje varoj s poudarkom na zdravih, primernih za ekološko čebelarjenje,
- izboljšanje teoretičnega in praktičnega znanja čebelarjev s področja zatiranja varoj z registriranimi in dovoljenimi zdravili in s tem manjše tveganje za prisotnost neželenih ostankov zdravil v čebeljih pridelkih
- ozaveščanje o pomenu učinkovitega zatiranja varoj na preživetje čebel in divjih opravešalcev v okolju.

Kazalnik

- število udeležencev, ki so vključeni v program zatiranja škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.2.2 Sofinanciranje zdravil, ki so dovoljena v ekološkem čebelarstvu za zatiranje varoje

Predmet ukrepa

Čebele pogosto pestijo številne tegobe, kot so bolezni, različni zajedavci in posledice zastrupitev s pesticidi. Kljub veliki skrbi čebelarjev in rednemu zatiranju pa njihov največji sovražnik ostaja pršica *Varroa destructor*. Varoza je postala kronična bolezen čebel, zato zahteva tudi ustrezno obravnavo.

Proti varojam se je treba bojevati celo čebelarstvo leto, in to z vsemi razpoložljivimi sredstvi, metodami in usklajeno strategijo zatiranja na celotnem območju čebelarskega društva oz. regije. Uporaba zdravil v ekološkem čebelarstvu, mora biti v skladu s predpisano zakonodajo. Pri zatiranju zajedavske bolezni, varoze čebel, lahko pri tem načinu čebelarjenja uporabljamo zdravila z učinkovinami: mravljična, mlečna, očetna in oksalna kislina ter mentol, timol, evkaliptusovo olje ali kafra. Ta zdravila ne puščajo škodljivih ostankov v medu, so pa manj učinkovita, zahtevajo veliko dela, predvsem pa izkušnje čebelarja.

Predmet ukrepa je sofinanciranje registriranih zdravil dovoljenih za uporabo v ekološkem čebelarstvu, namenjenih zatiranju varoj. Sofinanciranje zdravil se omogoči vsem čebelarjem, ne le ekološkim čebelarjem.

Cilji ukrepa

- spodbuda za zdravljenje varoze z zdravili, ki so primerna za uporabo v ekološkem čebelarstvu,
- spodbuda za vključevanje v ekološki način čebelarjenja.

Kazalnik

- število čebelarjev, ki so prejeli sredstva v okviru ukrepa

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja izvede objavljeni javni razpis in izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.2.3 Uporaba presejalnih laboratorijskih metod za ugotavljanje žarišč hude gnilobe čebelje zalege v naključno izbranih čebelnjakih za učinkovitejšo sanacijo bolezni

Predmet ukrepa

V Sloveniji vsako leto odkrijemo številna žarišča hude gnilobe čebelje zalege. Zatiranje se izvaja v skladu s pravilnikom, ki med drugim določa tudi vzpostavitev zapore premikov v polmeru 3 km okrog žarišča bolezni (tako imenovani kužni krog) in pregled vseh čebeljih družin znotraj zapore. Ti postopki so zamudni, čebelarjem pa povzročajo tudi ekonomsko škodo zaradi prepovedi prevoza na pašo, prodaje in podobno. Rezultati nedavne raziskave z naslovom Ugotavljanje poti širjenja hude gnilobe čebelje zalege z genetsko tipizacijo sevov povzročitelja bolezni (CRP V4-1804) so pokazali, da imamo v Sloveniji prisotnih veliko različnih sevov (klonov) povzročitelja (*Paenibacillus larvae*), da so znotraj posameznega kužnega kroga lahko prisotni različni kloni povzročitelja, da so isti kloni prisotni v različnih delih Slovenije in da je večina analiziranih izolatov *P. larvae* pripadala tipu ERIC II, za katerega velja, da je bolj agresiven, hkrati pa so klinični znaki manj opazni in se jih lažje spregleda. Številna žarišča bolezni so tako odkrita le zato, ker so se nahajala na območju kužnih krogov, čeprav nimajo

neposredne epidemiološke povezave s primarno odkritim žariščem. Na osnovi ugotovljenega predvidevamo, da je v čebelnjakih po Sloveniji prisotnih veliko neugotovljenih žarišč bolezni, ki predstavljajo nenehno nevarnost in tudi vzrok za širjenje okužbe na druge čebelnjake.

Da bi tudi ta spregledana žarišča čim prej odkrili in preprečili nadaljnje širjenje okužbe, bi bilo potrebno izpeljati vzorčenje drobirja iz naključnih čebelnjakov, laboratorijsko preiskavo vzorcev na prisotnost spor *P. larvae* in klinični pregled čebeljih družin v čebelarstvih s pozitivnim rezultatom laboratorijske preiskave. V čebelnjakih, kjer bi bolezen potrdili klinično in laboratorijsko, bi izvedli ustrezno sanacijo v skladu s pravilnikom. Tak pristop bi bil bistven za preprečevanje širjenja okužbe in s tem povezanih bioloških in ekonomskih posledic.

V programskem letu 2022 bi izbrali najmanj 400 čebelarstev na območju Osrednjeslovenske statistične regije (največje število žarišč v preteklih letih), v katerih se bo vzorčil drobir. Vsak čebelnjak bo predstavljal en skupni vzorec. Vzorce se bo laboratorijsko pregledalo z metodo PCR na prisotnost spor *P. larvae*, v nadaljevanju pa se bo postopalo v skladu s predpisi.

Cilj ukrepa

- zmanjšanje števila žarišč hude gnilobe čebelje zalege in s tem škode v čebelarstvu zaradi prepovedi premikov čebel in opreme ter škode zaradi izgube bolnih čebeljih družin.

Kazalnik

- število čebelarjev, ki so vključeni v ukrep

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja v skladu z usposobljenostjo in pristojnostjo izvajalca. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.3 PODPORA LABORATORIJEM ZA ANALIZO ČEBELARSKIH PRIDELKOV

Predmet ukrepa

Čebelarjem se na podlagi tega ukrepa ponuja ustrezna podpora prek laboratorijskih analiz medu, z namenom izvajanja kontrole kakovosti lastnih čebeljih pridelkov. Analiza v sistemu kontrole čebeljih pridelkov služi kot orientacija in pomoč čebelarju, ki lahko na podlagi informacije o rezultatu preiskave čebeljih pridelkov iz lastnega čebelarstva poišče strokovno pomoč v zvezi z zdravstveno ustreznostjo in ugotovljenimi ostanki zdravil in drugih škodljivih snovi v čebeljih pridelkih ter drugimi odstopanji v kakovosti čebeljih pridelkov. V okviru ukrepa kakovost čebeljih pridelkov se bodo financirale analize čebeljih proizvodov, ki so opredeljeni v delu XXII Priloge I k Uredbi (EU) št. 1308/2013.

Cilji ukrepa

- spremljanje kakovosti in varnosti čebeljih pridelkov,
- izboljšanje kakovosti in varnosti čebeljih pridelkov,
- svetovanje čebelarjem glede izboljšanja kakovosti in varnosti čebeljih pridelkov in
- odprava napak v primarni proizvodnji.

Kazalnika ukrepa

- število analiziranih vzorcev in
- število čebelarjev vključenih v sheme kakovosti.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.4 PODPORA PRI OBNOVI ČEBELJEGA FONDA V EVROPSKI UNIJI

V Sloveniji se v določenem odstotku v populaciji pojavljajo čebele, ki po morfoloških karakteristikah ne ustrezajo okvirjem rase kranjske čebele. Namen ukrepa Obnavljanje čebeljega fonda je, da se na območjih, kjer je kranjska čebela najbolj ogrožena, z zamenjavo in informiranjem čebelarjev omeji širjenje križanih čebel, vzrejevalce pa spodbudi k vzreji kakovostnih matic. Z ukrepom se spremlja kakovost matic in trotov ter prouči možnosti za ohranjanje matic čez zimo. Z namenom izboljševanja te problematike se iz programskega obdobja 2017-2019 nadaljujejo trije ukrepi, ki podpirajo prizadevanja za ohranitev ter izboljševanje kakovosti kranjske sivke v bodoče.

V okviru Podpore pri obnovi čebeljega fonda v evropski uniji se bodo izvajali naslednji ukrepi:

- 4.4.1 Spodbujanje osnovne odbire in menjava čebeljih matic.
- 4.4.2 Subvencioniranje vzrejevalcev čebeljih matic.
- 4.4.3 Spremljanje kakovosti matic kranjske čebele in vzreje trotov ter proučevanje možnosti ohranjanja matic čez zimo

4.4.1 Spodbujanje osnovne odbire in menjava čebeljih matic

Predmet ukrepa

V Sloveniji se na posameznih območjih, zlasti na zahodu, pojavljajo čebele, ki po morfoloških znakih niso značilne za kranjsko čebelo. Glede na to, da je v Sloveniji kranjska čebela varovana, je potrebno tudi v prihodnjem programskem letu skrbeti, da bo delež čebel, ki se po svoji morfologiji razlikujejo od določenih standardov kranjske čebele čim nižji. Nujno je potrebno skrbeti za čisto populacijo čebel na območjih okrog mest na katerih poteka parjenje matic.

Cilja ukrepa sta:

- ozaveščati čebelarje o nujnosti ohranjanja kranjske čebele v Sloveniji in
- spodbujati zamenjavo čebeljih matic v družinah, ki izkazujejo prekomerno število delavk z neustreznimi morfološkimi lastnostmi ter s tem prispevati k ohranjanju avtohtone kranjske čebele v Sloveniji ter posredno k obnovi čebeljega fonda.

Kazalnik

- odstotek čebel križancev na Goriškem,
- odstotek čebel križancev v ostalih regijah.

* Kazalnika sta v letu 2020 in 2021 kot ocenjeni vrednosti.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.4.2 Subvencioniranje vzrejevalcev čebeljih matic

Predmet ukrepa

Na podlagi ukrepa se vzrejevalce čebeljih matic spodbuja k obsežnejši vzreji bolj kakovostnih matic. Do subvencije je upravičen vzrejevalec, ki vzreja rodovniške in gospodarske matice. Vzrejevalec rodovniških matic bo upravičen do povrnitve delnih stroškov za vzdrževanje trotovskih linij na plemenilni postaji ter za stroške, zaradi zagotavljanja oprave čebeljih matic tudi drugim vzrejevalcem čebeljih matic.

V okviru ukrepa se bo s subvencijo bolj podpiralo vzrejevalce rodovniških matic ter vzrejevalce gospodarskih matic, katere izvirajo iz linij matičarjev z dalj časa znanim poreklom.

Cilj ukrepa

- s subvencijo matic vzrejevalce spodbuditi k vzreji bolj kakovostnih matic.

Kazalnik

- število vzrejenih matic.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis, ki temelji na podatkih iz leta pred objavo javnega razpisa. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja izvede objavljeni javni razpis in izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.4.3 Spremljanje kakovosti matic kranjske čebele in vzreje trotov ter proučitev možnosti ohranjanja matic čez zimo

Predmet ukrepa

Kakovost vzrejenih matic se spremlja v vzrejališčih matic. Dobljeni podatki o vzrejenih maticah so pomembni pokazatelji izboljševanja lastnosti matic in predstavljajo možnost ugotavljanja povezave med tehnologijo vzreje in kakovostjo vzrejenih matic. Na osnovi večletnega spremljanja lastnosti matic se bo nadaljevalo spremljanje trendov na področju kakovosti vzrejenega plemenskega materiala ter ugotavljale tehnološke rešitve za izboljšanje kakovosti vzrejenih matic. V okviru ukrepa se bo spremljalo tudi vzrejo trotov in proučevalo načine ohranjanja čebeljih matic čez zimo.

Cilji ukrepa

- dosledno posodabljanje smernic in parametrov za gospodarsko in rodovniško vzrejo čebeljih matic kranjske čebele,
- izboljševanje kakovosti vzrejenega plemenskega materiala,
- spremljanje vzreje trotov in
- proučevanje načinov ohranjanja čebeljih matic čez zimo.

Kazalnik

- število izdanih navodil.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.5 SODELOVANJE S SPECIALIZIRANIMI ORGANI ZA IZVAJANJE PROGRAMOV APLIKATIVNIH RAZISKAV NA PODROČJU ČEBELARSTVA IN ČEBELJIH PRIDELKOV

Aplikativne raziskave na področju čebelarstva bodo usmerjene k dopolnitvi zbirke podatkov o lastnostih čebeljih pridelkov, vzpostavitvi evidence podatkov za določanje porekla medu, ugotavljanju aktivnosti

encimov v medu v povezavi z izvorom medu, ugotavljanju vplivov ruralnega in urbanega okolja ter prehranskih virov na razvoj čebeljih družin ter proučitvi ustrezne metode za pridobivanje čebeljega strupa.

V okviru aplikativnih raziskav se bodo izvajali naslednji ukrepi:

- 4.5.1 Karakterizacija čebeljih pridelkov,
- 4.5.2 Vplivi ruralnega in urbanega okolja ter prehranskih virov na razvoj čebeljih družin,
- 4.5.3 Optimizacija tehnologije pridelave strupa,
- 4.5.4 Vzpostavitev evidence podatkov za določanje porekla medu,
- 4.5.5 Aktivnost encimov v medu v povezavi z izvorom medu.

4.5.1 Karakterizacija čebeljih pridelkov

Predmet ukrepa

Dopolnila se bo zbirka podatkov o lastnostih čebeljih pridelkov (med, cvetni prah, matični mleček, propolis) slovenskega porekla tudi z njihovimi funkcionalnimi lastnostmi. Naloga je nadgradnja in dopolnitev dosedanjega dela.

Cilj ukrepa

- dopolniti zbirko podatkov o lastnostih medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka in propolisa slovenskega porekla.

Kazalnik

- dopolnitev zbirke podatkov o lastnostih slovenskih čebeljih pridelkov.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.5.2 Vplivi ruralnega in urbanega okolja ter prehranskih virov na razvoj čebeljih družin

Predmet ukrepa

V okviru ukrepa se bodo spremljali vplivi okolja na čebelarje družine in razpoložljivi naravni prehranski viri, ocenila se bo stopnja prehranske preskrbljenosti čebeljih družin, analizirali se bodo ostanki pesticidov v vzorcih čebel in čebeljih pridelkov, določil se bo najbolj učinkovit način krmljenja čebel.

Cilja ukrepa

- izdelava strokovnih smernic za krmljenje z dodatki za spodbujanje dobrega zdravstvenega stanja in razvoja čebeljih družin in
- izdelava smernic za doseganje ustrezne gostote čebel za oprашevanje za izboljšano rastlinsko pridelavo v urbanem in kmetijskem okolju.

Kazalnik

- število izdanih poročil.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.5.3 Optimizacija tehnologije pridelave strupa

Predmet ukrepa

Od čebeljih pridelkov je najmanj poznam čebelji strup, tudi pridelava ni obsežna, v zadnjem času pa pridobiva vedno večji pomen tako na področju apiterapije, kot tudi v kozmetiki. Na trgu dosega visoko ceno, je iskan in bi za slovenske čebelarje lahko predstavljal dodaten vir prihodkov, zato je potrebno izdelati navodila za pridobivanje čebeljega strupa.

Cilj ukrepa

- ugotoviti ustrezno metodo za pridobivanje čebeljega strupa ugotoviti vpliv pobiranja strupa na razvoj čebelje družine.

Kazalnik

- število izdanih navodil za pridobivanje čebeljega strupa.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.5.4 Vzpostavitev evidence podatkov za določanje porekla medu

Predmet ukrepa

Poreklo medu je za potrošnika pomembna informacija, za pridelovalca medu pa dobra priložnost za promocijo kakovosti medu. Poznavanje države porekla medu je ključnega pomena pri zagotavljanju boljše sledljivosti, preprečevanja goljufij s hrano in s tem potrošnikov. Za zagotavljanje porekla medu je potrebno oblikovati podatkovno zbirko, s čim večjim številom merjenih parametrov s posameznega območja, zato se bo v okviru ukrepa vzpostavila evidenca podatkov s parametri, ki so pomembni za določanje geografskega porekla medu.

Cilj ukrepa

- Vzpostavitev evidence podatkov s parametri, ki so pomembni za določanje geografskega porekla medu.

Kazalnik

- število vzpostavljenih evidenc s podatki o poreklu medu

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.5.5 Aktivnost encimov v medu v povezavi z izvorom medu

Predmet ukrepa

Za ugotavljanje pristnosti medu se uporabljajo različne metode, med njimi prisotnost za med tujih encimov: β/γ -amilaze (v nadaljevanju: amilaza) ter β -fruktofuranozidaze (v nadaljevanju: BFF). Pristni medovi naj bi imeli vrednost amilaze nižje od 5 U/kg, vrednost BFF pa nižje od 20 U/kg, vendar pa se ugotavlja, da se encimi, predvsem amilaza, v povišanih vrednostih pojavlja v medu tudi v odvisnosti od pojava medenjaka. V vzorcih, pri katerih so povišane vrednosti amilaze in BFF, se bo skušalo z molekularnimi analizami preveriti ali je vir teh povišanih vrednosti naravnega izvora, torej ni razlog v dvomljivi pristnosti medu. V kolikor se bo pokazalo, da so genetski odtisi izbranih vzorcev medu s povišano encimsko aktivnostjo značilno različni od vzorcev medu s primerno encimsko aktivnostjo, bo na ta način mogoče povišane vrednosti

encimov v nekaterih primerih pripisati zastopanim naravnim virom (prisotnost maninih elementov, kvasovk, bakterij) in izključiti morebitne potvorbe medu.

Zbirka podatkov o lastnostih medu se bo dopolnila s podatki o aktivnosti encimov ter pri izbranih vzorcih medu s podatki o prisotnosti maninih elementov, kvasovkah in bakterijah ter botaničnem in entomološkem izvoru medu.

Cilj ukrepa

- ugotavljati možne naravne vire amilazne aktivnosti višje od 5 U/kg,
- ugotoviti morebitno povezavo med amilazno in BFF aktivnostjo v medu,
- ugotavljati parametre vzorcev medu, ki lahko vplivajo na izražene vrednosti amilazne aktivnosti.

Kazalnik

- dopolnitev zbirke podatkov o lastnostih slovenskih čebeljih pridelkov.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.6 RACIONALIZACIJA SEZONSKE SELITVE PANJEV

4.6.1 Racionalizacija sezonske selitve panjev

Predmet ukrepa

Za potrebe čebelarjenja se sofinancira nakup sredstev za prevoz čebel na pašo. Sofinanciranje skupne vrednosti izvedenega nakupa ne sme preseči najvišje vrednosti, ki jo lahko čebelar uveljavlja v treh letih programskega obdobja 2020-2022.

Najvišja vrednost sofinanciranja, ki se lahko uveljavlja v treh letih je:

- pri čebelarjih, ki čebelarijo z 41 do 150 čebeljimi družinami 6.000 EUR,
- pri čebelarjih, ki čebelarijo z več kot 150 čebeljimi družinami 15.000 EUR.

V okviru ukrepa so do sofinanciranja upravičena sredstva za prevoz čebel na pašo.

Cilja ukrepa

- posodobitev sredstev za prevoz čebel na pašo in
- dvig konkurenčnosti čebelarjenja.

Kazalnik

- število čebelarjev, ki so prejeli sredstva v okviru ukrepa.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja izvede objavljeni javni razpis in izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.6.2 Podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov

Predmet ukrepa

Število potrjenih pašnih redov se v Sloveniji iz leta v leto zmanjšuje. Dobršen del čebelarskih društev ne izkazuje želje do ponovnega izvajanja pretečenega pašnega reda, kar se pozna pri zmanjšanju razporejanja čebel na pašo in iskanju primernih stojišč. Z ukrepom se bo čebelarska

društva spodbujalo k izvajanju pašnih redov v skladu s predpisi. Čebelarstvo bo upravičeno do povrnitve delnih stroškov nastalih v zvezi s pašnim redom.

Cilja ukrepa

- boljše izkoriščanje čebeljih paš,
- vzpostaviti dodatna stojišča,
- spodbuditi čebelarstva k izvajanju pašnih redov,
- večja samooskrba z medom,
- boljša ekonomičnost čebelarstva.

Kazalnik

- število potrjenih pašnih redov,
- število stojišč za nameščanje čebel na pašo.

* Podatki za oba kazalnika so v posameznem letu na dan 30. 6.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja izvede objavljeni javni razpis in izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

4.6.3 Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja

Predmet ukrepa

Ugotavljamo, da se v zadnjem desetletju zaradi spremenjenih klimatskih in vremenskih razmer spreminjajo tudi pašni viri za čebele, kar vpliva na pridelavo medu in na samo oskrbo čebeljih družin. Zaradi spremembe podnebja bi za čebele bile lahko zanimive tudi paše na višjih in preostalih legah, zato se bo na ta območja pilotno namestilo opazovalne postaje, kjer se bo ugotavljalo donos medu in ugotavljalo povzročitelje medenja. Ugotavljalo se bo tudi v kakšni meri pride do medenja smreke, jelke, javorja, kostanja, lipe, ... Z raziskavo se bo ugotovilo, ali so paše na višjih legah za čebelarje zanimive, zato bi se v primeru ugodnih rezultatov po zaključku raziskave, novo postavljene opazovalne postaje lahko vključile v sistem opazovalno napovedovalne službe medenja. Raziskava bo naslovljena tudi ocenjevanje gostote in konkurenčnosti med čebeljimi družinami, ki tekmujejo za isti vir.

V okviru ukrepa se bo sofinanciralo nabavo opreme (opazovalne postaje, laboratorijska oprema, itd.), ki bo potrebna za izvedbo raziskave. Oprema sofinancirana v okviru tega ukrepa se bo lahko uporabljala tudi za namene izvajanja drugih ukrepov v okviru Programa ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2020-2022.

Cilja ukrepa

- ugotavljanje medenja na območjih z višjo nadmorsko višino na novih opazovalnih postajah,
- določiti molekularne parametre za identifikacijo vira maninih elementov,
- vzpostaviti protokole za določanje botaničnih ter maninih elementov in preverjanje ustreznosti metode na izbranih vzorcih medu,
- ugotoviti kompeticijo med družinami s hkratnim spremljanjem družin na istih virih.

Kazalnik

- število vzpostavljenih opazovalnih postaj,
- število izdanih poročil.

Izvajalci ukrepa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podeli izključno oziroma posebno pravico na transparenten način z javnim razpisom in/ali po pravilih javnega naročanja. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja preveri ustreznost prispelih zahtevkov, izplača sredstva ter izvaja administrativne kontrole in kontrole na kraju samem.

5. SPREMLJANJE UČINKOVITOSTI PROGRAMA

Za spremljanje učinkovitosti programa so pri posameznih ukrepih določeni kazalniki, ki so razvidni v tabeli 2.

Tabela 2: Kazalniki po posameznih ukrepih za spremljanje učinkovitosti programa

UKREPI	Kazalnik	Izhodiščna vrednost 2019	Ciljna vrednost 2020	Ciljna vrednost 2021	Ciljna vrednost 2022
Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev					
Sofinanciranje čebelarjeve opreme	<ul style="list-style-type: none"> - število čebelarjev, ki so prejeli sredstva v okviru ukrepa - število čebelarskih društev, ki so prejela sredstva za nakup čebelarskih tehtnic z vremensko postajo in možnostjo priključitve na sistem opazovalno napovedovalne službe medenja 	83 0	83 0	83 150	83 0
Usposabljanje v čebelarstvu	<ul style="list-style-type: none"> - število udeležencev usposabljanj - prenovljene vsebine usposabljanj - število vključenih čebelarskih inštruktorjev za čebelarje začetnike v usposabljanje 	1600 0 0	1300 0 0	1300 0 0	1300 1 20
Vzpostavitev čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu	<ul style="list-style-type: none"> - število učnih čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu 	0	0	6	5
Sofinanciranje didaktičnih pripomočkov organizacijam čebelarjev	<ul style="list-style-type: none"> - število organizacij čebelarjev, ki so prejela sredstva v okviru ukrepa 	0	0	1	1
Vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu	<ul style="list-style-type: none"> - število vzdrževanih čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu 	0	0	0	14

Zatiranje škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze					
Zatiranje škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze	- število udeležencev, ki so vključeni v program zatiranja škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze	0	1000	1000	1000
Sofinanciranje zdravil, ki so dovoljena v ekološkem čebelarstvu za zatiranje varoje	- število čebelarjev, ki so prejeli sredstva v okviru ukrepa	0	0	40	60
Uporaba presejalnih laboratorijskih metod za ugotavljanje žarišč hude gnilobe čebelje zalege v naključno izbranih čebelnjakih za učinkovitejšo sanacijo bolezni	- število čebelarjev, ki so vključeni v ukrep	0	0	0	400
Podpora laboratorijem za analizo čebelarških pridelkov	- število analiziranih vzorcev, - število čebelarjev vključenih v sheme kakovosti	250 480	250 500	250 520	250 540
Podpora pri obnovi čebeljega fonda v evropski uniji					
Spodbujanje osnovne odbire in menjava čebeljih matic	- odstotek čebel križancev na Goriškem - odstotek čebel križancev v ostalih regijah	5% 1,8%	4,75% 1,7%	4,5% 1,6%	<4,25% <1,5%
Subvencioniranje vzrejevalcev čebeljih matic	- število vzrejenih matic	40.000	41.000	42.000	43.000
Spremljanje kakovosti matic kranjske čebele in vzreje trotov ter proučitev možnosti ohranjanja matic čez zimo	- število izdanih navodil	0	0	0	1

Sodelovanje s specializiranimi organi za izvajanje programov aplikativnih raziskav na področju čebelarstva in čebeljih pridelkov					
Karakterizacija čebeljih pridelkov ter vpliv postopkov obdelave in shranjevanja cvetnega prahu na njegovo kemijsko in mikrobiološko sestavo	- dopolnitev zbirke podatkov o lastnostih slovenskih čebeljih pridelkov	0	0	0	1
Vplivi ruralnega in urbanega okolja ter prehranskih virov na razvoj čebeljih družin	- število izdanih poročil	0	0	0	1
Optimizacija tehnologije pridelave strupa	- število izdanih navodil	0	0	0	1
Vzpostavitev evidence podatkov za določanje porekla medu	- število vzpostavljenih evidenc s podatki o poreklu medu	0	0	0	1
Aktivnost encimov v medu v povezavi z izvorom medu	- dopolnitev zbirke podatkov o lastnostih slovenskih čebeljih pridelkov	0	0	0	1
Racionalizacija sezonske selitve panjev					
Racionalizacija sezonske selitve panjev	- število čebelarjev, ki so prejeli sredstva v okviru ukrepa	0	3	3	3
Podpora čebelarским društvom za izvajanje pašnih redov	- število potrjenih pašnih redov	88	70	72	100
	- število stojišč za nameščanje čebel na pašo	1992	1121	1200	1320

Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja	- <i>število vzpostavljenih opazovalnih postaj</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>35</i>
	- <i>število izdanih poročil</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>

6. Priloga izvedbene Uredbe 1368/2015

1. ocena doseženih rezultatov izvajanja prejšnjega čebelarskega programa:

V okviru programa ukrepov na področju čebelarstva v letih 2017 in 2018 smo izvajali ukrepe Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev, Zatiranje škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze, Podpora laboratorijem za analizo čebelarskih pridelkov, Racionalizacija sezonske selitve panjev, Podpora pri obnovi čebeljega fonda, Sodelovanje s specializiranimi organi ter Spremljanje trga. Na podlagi ukrepa Tehnična pomoč čebelarjem smo 182 čebelarjem omogočili posodobitev čebelarstva in izboljšali stanje proizvodnje in trženja čebeljih proizvodov ter s tem izboljšali tudi starostno strukturo čebelarjev v Sloveniji. V okviru izobraževanj smo 7790 čebelarjem zagotovili pridobitev novih znanj s področja zdravstvenega varstva čebel. 2869 udeležencem na 85 usposabljanjih smo zagotovili pridobitev novih znanj iz zgodovine čebelarstva, biologije in oskrbe čebel, vzreje matic, čebelje paše, medenih pijač, podjetništva in trženja. V okviru ukrepa Racionalizacija sezonske selitve panjev smo 20 čebelarjem sofinancirali nakup sredstev za prevoz čebel na pašo.

Na podlagi ukrepa Nadzor nad varozo smo v 180 naključno izbranih čebelnjakih spremljali zdravstveno stanje čebeljih družin in spremljali učinkovitost zdravljenja. Na podlagi preventivnih pregledov se je čebelarjem predstavilo zdravstveno stanje čebeljih družin in podalo navodila o načinu zatiranja varoze. Z namenom spremljanja in predvsem izboljšanja kakovosti medu in čebeljih pridelkov se je na podlagi ukrepa kakovost medu izvedlo več kot 330 analiz medu in ostalih čebeljih pridelkov na kakovostne parametre in na ostanke kemičnih sredstev za zatiranje varoze.

Na podlagi ukrepa Obnova čebeljega fonda smo 17 vzrejevalcem sofinancirali vzrejo čebeljih matic in 501 čebelarju zamenjali 2400 čebeljih matic, ki po morfoloških znakih niso značilne za kranjsko čebelo. V programskem letu 2017 in 2018 se je v okviru aplikativnih raziskav nadaljevalo z raziskavami na podlagi katerih se bo ugotavljalo vpliv različnih prehranskih dodatkov in vpliv tehnologije čebelarjenja na vitalnost čebeljih družin, ter posledic uporabe akaricidov na varnost čebeljih pridelkov. Spremljajo se tudi ključni dejavniki v okolju, ki vplivajo na uspešnost čebelarjenja, dopolnjujemo tudi bazo podatkov o lastnostih različnih vrst medu. Izvedba aplikativnih raziskav bo končana šele v 31. julija 2019, zato v času priprave tega programa še niso na voljo podatki o doseženih rezultatih aplikativnih raziskav programskega obdobja 2017-2019.

2. opis uporabljene metode za določitev števila čebeljih panjev v skladu s členom 2 Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/1366

V Sloveniji smo leta 2004 vzpostavili register čebelnjakov. Pravna podlaga za vzpostavitev registra je v nacionalnih zakonih, postopki pa so podrobno določeni v Pravilniku o označevanju čebelnjakov in stojišč (Ur. l. RS, št. 92/2015). Vsi čebelarji morajo svoje čebelnjake registrirati pri Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (UVHVVR), ki vodi register čebelnjakov. Čebelarji so dolžni poročati o številu čebeljih družin na dva datuma: 15. april in 31. oktober. Poleg podatkov o številu čebeljih družin se v registru vodijo tudi drugi podatki, zlasti podatki o premikih čebeljih družin, podatki o okužbah s hudo čebeljo gnilobo, karta čebelnjakov, tipi panjev, povezave s katastrom čebelje paše (glede na gozdne sestoje) in drugi podatki. Čebelarji, ki prenehajo s čebelarjenjem, so dolžni o prenehanju obvestiti UVHVVR. Če je iz evidence razvidno, da je bil čebelnjak dve leti prazen, ali pa ni bilo sporočenega števila čebeljih družin, se čebelnjak izpiše iz evidence po uradni dolžnosti. Izvajanje postopkov nadzoruje Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja pa opravlja administrativno kontrolo in kontrolo na kraju samem pred odločanjem in po izplačilu ukrepov. Podatki iz registra se uporabljajo za več namenov: varovanje zdravja ljudi in živali, izvajanje kmetijske politike, obdavčenje dejavnosti čebelarjenja, statistični nameni, raziskovanje in za druge namene.

Podrobnosti izvedbe popisa in ocene

V oktobru UVHVVR vsem registriranim čebelarjem pošlje pismo. V njem prikaže podatke iz preteklih let, hkrati pa jih pozove, da UVHVVR pisno ali prek spletne aplikacije posredujejo podatek o številu čebeljih družin na dan 15. april in 31. oktober. Rok za sporočanje podatkov je 1. december. Običajno se na poziv odzove med 80 in 90 odstotki čebelarjev.

UVHVVR za oba datuma izdela oceno števila čebeljih družin. Pri tem upošteva podatke, pridobljene iz popisa, ter jih korigira z oceno števila čebeljih družin za čebelnjake, za katere podatkov v tekočem

popisu ni prejel. Ocena se izračuna iz povprečnega števila čebeljih družin po čebelarju, zmanjšanega za 10%, ter števila čebelarjev, ki niso posredovali podatkov: vsota vseh sporočenih podatkov o številu čebeljih družin + povprečno število čebeljih družin po čebelarju * število registriranih čebelarjev, ki se na popis niso odzvali * 0,9.

3. študija proizvodne in tržne strukture sektorja čebelarstva, ki jo je na svojem ozemlju opravila članica. Študija zagotovi najmanj naslednje podatke, ki zajemajo zadnji dve koledarski leti pred uradnim obvestilom o čebelarskem programu za odobritev:

(i) število čebelarjev:

11.349

Po podatkih iz registra čebelnjakov, ki so izračunani iz popisa na dan 31.10.2017

(ii) število čebelarjev, ki upravljajo več kot 150 čebeljih panjev:

88

Po podatkih iz registra čebelnjakov, ki so izračunani iz popisa na dan 31.10.2017

(iii) skupno število čebeljih panjev, ki jih upravljajo čebelarji z več kot 150 čebeljimi panji:

25.223

Po podatkih iz registra čebelnjakov, ki so izračunani iz popisa na dan 31.10.2017

(iv) število čebelarjev, ki so organizirani v čebelarskih združenjih:

Na dan 8.10.2018 je v Čebelarsko zvezo Slovenije včlanjenih **7.959 čebelarjev**

(v) letna nacionalna proizvodnja medu v kg za zadnji dve koledarski leti pred uradnim obvestilom o čebelarskem programu za odobritev:

Tabela 3: Pridelava medu v Sloveniji v obdobju 2015-2018.

Leto	2015	2016	2017	2018
Pridelava v 1000 kg	2.045	1.298	804	1.746,29

VIR: Čebelarska zveza Slovenije

(vi) razpon cen mešanega cvetličnega medu na kraju proizvodnje:

Tabela 4: Priporočene cene medu v obdobju 2015-2017.

Priporočene cene ČZS po letih (900 g)	2015			2016			2017		
	SMGO*	SMGO*	Ekološka pridelava	SMGO*	Ekološka pridelava	SMGO*	SMGO*	Ekološka pridelava	
Cvetlični med	8	9,5	10,5	8	9,5	10,5	9	10,5	11,5
Akacijev med	8,5	10,5	11,5	8,5	10,5	11,5	9,5	11,5	13
Lipov med	8,5	10,5	11,5	8,5	10,5	11,5	9,5	11,5	13
Gozdni med	9	11	12	9	11	12	10	12	13
Kostanjev med	9	11	12	9	11	12	10	12	13
Smrekov med	10	12	13	10	12	13	11	13,5	14,5
Hojev med	11	13	13,5	11	13	13,5	12	14,5	15

VIR: Čebelarska zveza Slovenije

V letu 2018 je UO ČZS sprejel sklep, da čebelarji glede na izračunano maloprodajno ceno medu na

slovenskem trgu in glede na kakovost ter cenjenost pridelanega medu v Sloveniji pri potrošniku, medu ne prodajajo pod povprečno maloprodajno ceno medu na slovenskem trgu, ki znaša 11,87 EUR za 1.000 gramov. Na podlagi sklepa čebelar prilagodi ceno za posamezno vrsto medu.

(vii) razpon cen mešanega cvetličnega medu v velikih količinah pri trgovcih na debelo:

Odkupne cene vseh vrst medu v Sloveniji so v zadnjih letih narasle. V letih med 2015 in 2018 so se gibale okoli 4,4 -5,3 EUR/kg,. Precej višjo ceno čebelarji dosegajo pri prodaji na tržnicah. Odkupna cena medu na tržnicah je od leta 2015 narasla iz 9,49 EUR /kg medu na 9,86 EUR /kg medu.

Tabela 6: Odkupne cene medu (EUR/t)

	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Odkup				
Med (vseh vrst)	4,84	4,66	4,78	102,6
Cvetlični med	4,53	4,46	4,59	102,9
Gozdni med	5,28	5,02	5,12	101,99
Prodaja na tržnicah				
Med (vseh vrst)	9,49	9,85	9,86	100,1

Vir: Statistični urad RS, preračuni Kmetijski inštitut Slovenije

*Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

(viii) ocenjeni povprečni donos v kg medu na čebelji panj in na leto:

Tabela 7: Povprečni donos medu v letih 2016-2018.

	2016	2017	2018
Proizvodnja medu v tonah	1.298	804	1746,29
Število čebeljih družin na dan 15. april	176.172	174.122	191.977
Povprečna pridelava po panju (kg)	10,8	6,7	13,1

VIR: Čebelarska zveza Slovenije, povprečni donosi opazovalnih postaj

(ix) ocenjeni povprečni proizvodni stroški (fiksne in variabilne) na kg proizvedenega medu:

KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE				
Oddelek za ekonomiko kmetijstva				
				2018
ANALITIČNA KALKULACIJA				
PROIZVODNJA MEDU (čebeljak na stalnem mestu)				
Priraja				
med			19,0 kg/panj	
vosek			0,32 kg/panj	
Skupni pridelek medu			1.140 kg	
Število			60 panjev	
Tehnologija:				
Až panji (10 satničar), zamenjava matice na 2 leti				
menjava satnic 1/3 letno				
zdravljenje z organskimi zdravili				
Vrsta stroška	Kg,l,ur,ha/ glavo	Cena EUR/ kg, l, uro	Vrednost EUR/ha	Strukt. %
KUPLJEN MATERIAL				29,5
matice	0,5	12,705	6,4	4,3
sladkor	12,0	0,614	7,4	5,0
zdravila	1,0	4,250	4,3	2,9
drugi mat.str.-čebele		2,867	2,9	1,9
satnice	7,0	1,240	8,7	5,9
KUPLJENE STORITVE				0,6
zavarovanje zgradb			0,6	0,4
AMORTIZACIJA				15,2
čebeljak	0,6		7,0	4,7
panj	1,0		6,4	4,3
točilo	0,02		0,6	0,4
posoda	0,4		1,2	0,8
DOMAČE STORITVE				50,9
domače delo (neto)	8,1	6,29	50,9	34,4
OBVEZNOSTI IN POSREDNI STR.				51,6
socialna varnost			21,4	14,5
nadomestila in regresi			19,4	13,1
posredni stroški			4,1	2,8
stroški kapitala			6,7	4,5
SKUPNI STROŠKI			147,8	100,0
-VREDNOST STRAN. PROIZVODOV				2,9
vosek	0,3	9,18	2,9	
STROŠKI ZA IZR.LASTNE CENE			144,9	
LASTNA CENA (EUR/kg)			7,63	

Viri: Nacionalni veterinarski inštitut, Kmetijski inštitut Slovenije, www.kipgo.net, www.logar-trade.si, <http://www.cebelarski-center.si/>, čebelarji

4.ocena potreb sektorja čebelarstva v državi članici na podlagi najmanj ocene rezultatov prejšnjega čebelarskega programa, če je obstajal, študija proizvodne in tržne strukture čebelarskega sektorja ter izide sodelovanja s predstavnimi organizacijami na področju čebelarstva;

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SURS) je bilo v Sloveniji od leta 2015 do 2018 pridelano med 804 in 2.047 tonami medu letno.

Tabela 9: Proizvodnja in prodaja medu (t)

	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Natočen med	2.047	1.298	804	61,9
Evidentirana prodaja medu	118	105	107	101,9
- odkup	66	45	45	100
- prodaja na tržnicah	52	60	62	103,3
Delež evidentirane prodaje v skupni proizvodnji (%)	5,8	8,1	13,3	164,2

Vir: Statistični urad RS, preračuni Kmetijski inštitut Slovenije

V zadnjih letih se je proizvodnja medu nekoliko zmanjšala. Potrošnja medu je v opazovanem obdobju presegla domačo proizvodnjo in je vsa leta stabilna, znaša okrog 1kg/na prebivalca na leto in se v zadnjih desetih letih bistveno ne spreminja. Stopnja samooskrbe niha, giblje se med 44,9 in 70,5 %.

Tabela 10: Bilanca proizvodnje in porabe medu (t)

	2015	2016	2017	Indeks 2017/2016
Proizvodnja	2.047	1.298	804	61,9
Začetne zaloge	110	579	358	61,8
Uvoz	1.402	920	1.129	122,8
Izvoz	79	234	293	125,2
Končne zaloge	579	358	209	58,4
Domača poraba	2.902	2.204	1.789	81,2
Poraba na prebivalca (kg)	1,4	1,1	0,9	81,8
Stopnja samooskrbe (%)	70,5	58,9	44,9	76,2

Vir: Statistični urad RS, preračuni Kmetijski inštitut Slovenije

5.opis ciljev čebelarskega programa in povezavo med navedenimi cilji ter čebelarskimi ukrepi, izbranimi s seznama iz člena 55(4) Uredbe (EU) št. 1308/2013;

Resolucija o zaščiti kranjske čebele, ki smo jo sprejeli v 2014 opredeljuje dva ključna cilja, in sicer ohranitev pasemske čistosti kranjske čebele in ohraniti enakomerno poseljenost čebeljih družin po vsej Sloveniji. Resolucija o zaščiti kranjske čebele se uporablja pri pripravi vseh nadaljnjih dokumentov na področju čebelarstva in je temelj pri sprejemanju dolgoročnih programov na področju čebelarstva.

V Programu ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2020-2022 je delovna skupina oblikovala ukrepe na podlagi ciljev iz Resolucije o zaščiti kranjske čebele, s katerimi želimo predvsem ohraniti pasemsko čistost kranjske čebele in ohraniti enakomerno in zadostno poseljenost čebeljih družin po vsej Sloveniji ter zagotoviti kakovost in varnost medu ter ostalih čebeljih pridelkov. Dodan cilj v Programu ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2020-2022 je povečanje stopnje samooskrbe z medom.

6.podroben opis ukrepov, ki se bodo izvajali v okviru čebelarskih ukrepov, izbranih s seznama iz člena 55(4) Uredbe (EU) št. 1308/2013, vključno z oceno stroškov in finančnim planom, razčlenjenim po letih in ukrepih;

Podroben opis ukrepov je naveden v poglavju 4. UKREPI

7. merila, ki jih določijo države članice, s katerimi zagotovijo, da ne pride do dvojnega financiranja čebelarskih programov v skladu s členom 5 Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/1366;

Na Agenciji za kmetijske trge in razvoj podeželja je vzpostavljeno navzkrižno preverjanje vlog vlagateljev po namenih, vključno z dokazili plačanih stroškov (računov in potrdil o plačilu računov), med Sektorjem za razvoj podeželja, ki izvaja ukrepe Programa razvoja podeželja po uredbi 32015R1305 in Sektorjem za kmetijske trge, ki izvaja ukrepe po tem programu v skladu z zahtevami uredbe 32015R1366, člen 5 in 32015R1368 člen 9. Pri tem je posebna pozornost namenjena investicijskim podporam za čebelarsko opremo, kjer bi lahko morebiti prišlo do dvojnega financiranja. Pri drugih ukrepih je taka možnost zelo majhna.

8. uporabljene kazalnike uspešnosti za vsak izbran čebelarski ukrep. Države članice izberejo najmanj en ustrezen kazalnik uspešnosti za posamezni ukrep;

Opis kazalnikov je naveden v poglavju 5. SPREMLJANJE UČINKOVITOSTI PROGRAMA

9. izvedbene določbe za čebelarski program, ki vključujejo:

(i) kontaktno točko, odgovorno za upravljanje čebelarskih programov, ki jo določi država članica:

Kontaktna točka: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
Dunajska 22,
1000 Ljubljana
telefon: 01 478 9117
e-mail: gp.mkgp@gov.si

(ii) opis postopka za nadzorne preglede:

Vzpostavljen je sistem 100% administrativnih kontrol, ki vključujejo kontrolo popolnosti/ustreznosti vlog in zahtevkov, 100% kontrolo štirih oči in vodstvene kontrole. V ta namen ima Sektor za kmetijske trge Agencije ustrezen priročnik za izvajanje ukrepov za vsako programsko obdobje, ki se redno novelira ob spremembah nacionalnih in evropskih predpisov. V priročniku so določene tudi ustrezne kontrolne listine, ki zagotavljajo ustrezno revizijsko sled.

Preglede na kraju samem pred odločanjem o vlogah in zahtevkih opravlja Služba za kontrolo Agencije. Tudi Služba za kontrolo ima v ta namen ustrezen priročnik in kontrolne listine ter obrazec za poročanje o opravljeni kontroli za vsako programsko obdobje. Vsako leto je zagotovljen dovolj velik vzorec ki ustreza predpisanim zahtevam in zagotavlja učinkovito upravljanje s tveganji. Pri zahtevkih ukrepov, ki se jih vodi po javnem naročanju je vzorec zaradi maloštevilnih zadev bistveno večji kot je predpisano.

Naknadni pregledi na kraju samem so razdeljeni na ukrepe, ki se jih vodi po javnih razpisih kot so del Tehnične pomoči čebelarjem - investicijske podpore za nakup čebelarske opreme čebelarjem in čebelarjem začetnikom in del Obnavljanja čebeljega fonda - subvencioniranje vzreje čebeljih matic. Te kontrole izvaja Služba za kontrolo Agencije. Tudi za te naknadne kontrole je izdelan namenski priročnik z ustreznimi kontrolnimi in poročevalskimi listinami. Kontrole po končanih ukrepih, ki se jih izvaja po javnem naročanju, kot delegirano nalogo opravlja Finančna uprava Republike Slovenije. Agencija in Finančna uprava imata v ta namen podpisan ustrezen sporazum.

Celoten sistem nadzornih pregledov podlega rednim revizijam Notranje revizijske službe Agencije in Urada za nadzor proračuna Ministrstva za finance. Občasno se izvaja tudi finančni inšpekcijski nadzor nad izvajanjem ukrepov Urada za nadzor proračuna.

(iii) opis ukrepov, ki jih je treba sprejeti v primeru neupravičenih plačil upravičencem, vključno s kaznimi;

Agencija ima vzpostavljen sistem ukrepanja, kadar se pri naknadnih pregledih ugotovi, da je prišlo do delno neupravičenega povračila in takoj vzpostavi terjatev za vračilo teh sredstev v skladu z vsemi priročniki in navodili za delo Agencije in jih zavede v knjigo terjatev. V večini primerov gre za nespoštovanje sprejetih obveznosti: uporabe sofinancirane opreme še tri leta po prejemu sredstev podpore za namen (razen v primeru višje sile za fizične osebe).

Sistem kazni za ukrepe v čebelarstvu je vzpostavljen in urejen v nacionalni izvedbeni uredbi za ukrepe v čebelarstvu v letih 2020-2022. Nacionalna podlaga za ureditev sistema kazni je v Zakonu o kmetijstvu.

(iv) določbe, s katerimi se zagotavlja javna objava odobrenega programa v državi članici;

Program ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2020-2022 se objavi na osrednjem spletnem mestu državne uprave.

(v) ukrepe, sprejete v sodelovanju s predstavniškimi organizacijami na področju čebelarstva;

Pri pripravi Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji za obdobje 2020 – 2022 je sodelovala delovna skupina, ki je bila sestavljena iz ključnih strokovnih organizacij na področju čebelarstva v Sloveniji.

Ob vsakokratni spremembi Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji za obdobje 2020 – 2022 se je opravilo posvetovanje s predstavniškimi organizacijami, ki so sodelovale pri pripravi čebelarskega programa.

(vi) opis uporabljene metode za ocenjevanje rezultatov ukrepov čebelarskega programa za sektor čebelarstva zadevne države članice.

Pri ocenjevanju rezultatov ukrepov programa na področju čebelarstva se bodo uporabili javno dostopni statistični podatki, podatki iz registra čebelnjakov, podatki, ki jih vodijo strokovne institucije na področju čebelarstva ter podatki, ki jih vodijo izvajalci ukrepov programa na področju čebelarstva.
